

**Centrum Rozwiązywania
Sporów i Konfliktów przy WPiA UW**

Warszawa, 12 sierpnia 2025

Sz. P. Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11

00-567 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu Fundacji Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, pragniemy przedstawić niniejsze uwagi w odpowiedzi na pismo Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 24 lipca 2025 r. dot. projektu ustawy o mediatorach sądowych, akredytowanych ośrodkach mediacyjnych oraz Krajowym Rejestrze Mediatorów.

Fundacja od blisko 20 lat zajmuje się promocją mediacji w środowisku prawniczym i akademickim, jej prowadzeniem oraz zrzesza profesjonalnych mediatorów związanych m.in. z Wydziałem Prawa i Administracji na UW.

Dziękujemy za możliwość przedstawienia uwag do projektu Ustawy.

Chcielibyśmy wyrazić podziękowania za podjęcie długo oczekiwanej przez środowiska zaangażowane w mediację inicjatywy ustawowego uregulowania kwestii związanych z zawodem mediatora sądowego. Naszym zdaniem Ustawa o mediatorach sądowych jest potrzebna i może w istotny sposób przyczynić się do zwiększenia zaufania do tego zawodu, a tym samym do szerszego stosowania mediacji, zwłaszcza w sprawach cywilnych.

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy WPiA UW

Pozytywnie oceniamy przygotowanie projektu Ustawy oraz kierunek w niej przyjęty dot. profesjonalizacji zawodu mediatora. W szczególności pozytywnie oceniamy propozycje zmierzające do uporządkowania i określenia wysokich kwalifikacji dla mediatorów sądowych, takich jak:

- obowiązek ukończenia szkoleń bazowych i specjalizacyjnych,
- obowiązek przystąpienia do egzaminów bazowego i specjalizacyjnego,
- obowiązek wpisu mediatorów do Krajowego Rejestru Mediatorów,
- weryfikacja mediatorów wpisanych do KRM,
- wprowadzenie przepisów przejściowych dla mediatorów już wpisanych na listy stałych mediatorów oraz działających w ośrodkach mediacyjnych i na uczelniach,
- nadzór Ministra Sprawiedliwości nad przeprowadzaniem szkoleń bazowych i specjalizacyjnych.

Uważamy jednak, że niektóre rozwiązania zawarte w projekcie wymagają dalszej, pogłębionej analizy.

Jak wskazuje już sama nazwa projektu, ma on charakter ograniczony i nie reguluje w sposób kompleksowy zagadnień dotyczących mediatorów sądowych. Naszym zdaniem taka kompleksowa regulacja, po 20 latach funkcjonowania mediacji w Polsce jest niezbędna dla profesjonalizacji zawodu mediatora. Regulacja, niezależnie od wysokich kwalifikacji przewidzianych dla mediatorów sądowych powinna obejmować zasady odpowiedzialności zawodowej mediatorów, obowiązek ustawicznego doskonalenia zawodowego, oraz szczegółowe określenie zasad etyki zawodowej. Wątpliwości związane z zakresem projektu wynikają również z tego, że przepisy dotyczą akredytowanych ośrodków mediacyjnych, jednak wyłącznie tych, które prowadzą szkolenia dla mediatorów. Powstaje zatem pytanie, czy projekt nie powinien również zapewniać odpowiedniego poziomu funkcjonowania tych ośrodków mediacyjnych, które zajmują się wyłącznie prowadzeniem mediacji, a nie działalnością szkoleniową.

Poniżej przedstawiamy bardziej szczegółowe uwagi odnoszące się do projektu Ustawy.

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy WPiA UW

1. Brak regulacji dotyczących odpowiedzialności zawodowej mediatorów

Projekt przewiduje rozmaite wymagania dotyczące mediatora i zawiera odniesienia do odpowiedzialności zawodowej mediatorów. Art. 7 ust. 1 pkt 5 przewiduje, że Prezes sądu okręgowego wykreśla mediatora z rejestru w przypadku stwierdzenia nienależytego wykonywania obowiązków. W naszej ocenie Ustawa powinna regulować zagadnienia dotyczące odpowiedzialności zawodowej mediatorów w sposób kompleksowy. W szczególności, powinna być wskazana procedura, która miałaby zastosowanie w przypadku stwierdzenia nienależytego wykonywania obowiązków przez mediatora sądowego.

Tego typu rozwiązania są niezbędne dla zapewnienia wysokich standardów prowadzenia mediacji sądowej i bezpieczeństwa uczestników postępowań mediacyjnych. Bez jasno określonych zasad odpowiedzialności zawodowej wprowadzenie wysokich wymagań wobec mediatorów może okazać się iluzoryczne.

Z tego powodu uważamy, że Ustawa powinna określać:

- organ odpowiedzialny za ocenę przypadków niewłaściwego wykonywania zawodu mediatora (np. samorząd lub rada złożona z przedstawicieli sędziów, przedstawicieli zawodów prawniczych i mediatorów)
- zasady postępowania dyscyplinarnego
- obowiązek doskonalenia zawodowego

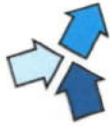
2. Uprzywilejowanie zawodów prawniczych

W projekcie znajdują się przepisy, które faworyzują przedstawicieli zawodów prawniczych (sędziów, prokuratorów w stanie spoczynku, adwokatów, radców prawnych i notariuszy).

Zgodnie z art. 3 ust. 2 projektu, osoby wykonujące te zawody są zwolnione z obowiązku zdawania egzaminów bazowego i specjalizacyjnego – pod warunkiem ukończenia studiów podyplomowych z zakresu mediacji. Takie zróżnicowanie wydaje się nieuzasadnione, ponieważ – jak pokazuje zarówno praktyka, jak i literatura przedmiotu – kluczowe kompetencje mediatora to tzw. umiejętności miękkie, związane z komunikacją, zarządzaniem konfliktem, psychologią i kognitywistyką.

Wiedza prawnicza bywa pomocna w prowadzeniu mediacji, ale nie powinna stanowić podstawy do uprzywilejowania tych zawodów w systemie szkoleniowo-egzaminacyjnym. Mediacje często dotyczą

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy WPiA UW

aspektów pozaprawnych, a kluczowe zadania mediatora obejmują takie obszary jak: sfera emocji, relacji i potrzeb stron – a nie tylko przepisów prawa. Praktyka pokazuje, że dotychczasowe doświadczenie prawnicze ukierunkowane na przedstawianie argumentów jednej strony, konfrontację i ocenę, może być wręcz utrudnieniem w prowadzeniu mediacji. Istnieje potrzeba rozszerzenia spojrzenia prawniczego o horyzont psychologiczny i społeczny, co bywa konieczne w prowadzeniu mediacji.

Zasadne jest zatem pytanie, czy osoby po kierunkach takich jak: psychologia, socjologia, zarządzanie, ekonomia, resocjalizacja itp., które ukończyły również studia podyplomowe z zakresu mediacji (np. na wydziale prawa), dają mniejsze gwarancje wykonywania zawodu mediatora sądowego niż osoba z wykształceniem prawniczym – i czy tylko ta pierwsza grupa powinna być zobowiązana do zdawania egzaminów?

Na uprzywilejowanie wskazuje także art. 12 projektu, który przewiduje, że szkolenia specjalizacyjne mogą prowadzić osoby, które spełniają m.in. warunki:

1. posiadania wykształcenia wyższego prawniczego oraz
2. posiadania trzyletniego doświadczenia „w dziedzinie prawa, której dotyczy szkolenie specjalizacyjne lub egzamin specjalizacyjny” – w szczególności wykonujące zawód adwokata, radcy prawnego itp.

Powyższy przepis budzi wątpliwości, ponieważ:

- nie wiadomo, co dokładnie oznacza „trzyletnie doświadczenie w dziedzinie prawa” – czy chodzi o doświadczenie dydaktyczne, naukowe, praktyczne, czy jakiegokolwiek?
- czy np. pracownik naukowy (na wydziale prawa lub na innym wydziale), który od wielu lat prowadzi zajęcia z mediacji, ale nie wykonuje zawodu adwokata lub radcy prawnego, nie może prowadzić szkoleń specjalizacyjnych?
- czy zasadne jest całkowite wyłączenie z prowadzenia szkoleń doświadczonej kadry (np. osób z wieloletnią praktyką w sprawach gospodarczych i doświadczeniem szkoleniowym dla sędziów, mediatorów, urzędników), która nie ma wykształcenia prawniczego?

Jeżeli wykształcenie prawnicze uznawane jest za istotne w ramach szkoleń specjalizacyjnych – co znajduje potwierdzenie w brzmieniu art. 2 pkt 3 i 4 projektu, gdzie mowa jest o szkoleniu i egzaminie dotyczącym

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy WPiA UW

„mediacji i prawa” – zasadnym wydaje się rozważenie wprowadzenia rozwiązania umożliwiającego współprowadzenie szkoleń przez co najmniej dwie osoby, z których jedna posiada wykształcenie prawnicze.

Tego rodzaju model szkoleniowy znajduje zresztą odzwierciedlenie w istniejącej praktyce – jest on często stosowany i przynosi bardzo dobre efekty dydaktyczne. Prowadzenie szkoleń przez zespół specjalistów reprezentujących np. prawo i psychologię czy socjologię, pozwala na przekazanie uczestnikom kompleksowej wiedzy i umiejętności, istotnych zarówno z punktu widzenia aspektów formalno-prawnych, jak i kompetencji miękkich.

W naszej ocenie uprzywilejowanie zawodów prawniczych nie tylko nie znajduje uzasadnienia w praktyce mediacyjnej, ale także może wprowadzać niepotrzebne napięcia w środowisku mediatorów.

3. Nieuwzględnienie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) i walidacji

W projekcie pominięto walidację, która została zainicjowana przez Ministerstwo Sprawiedliwości w ramach ramy kwalifikacji mediacji cywilnej, gospodarczej i rodzinnej zgodnie z ustawą o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK). W ciągu ostatnich lat stworzono system walidacji mediatorów obejmujący zarówno Instytucje Certyfikujące (walidujące) oraz podmioty nadzorujące walidację (PZZI), a do walidacji przystąpiły, jak podają różne źródła, setki mediatorów.

Uznanie tych walidacji potwierdzonych certyfikatami w przyszłej Ustawie wydaje się nie tylko słuszne, gdyż wiele osób podjęło trud podejścia do walidacji w ramach ZSK, ale też celowe dla zapewnienia pewnej ciągłości polityki MS w zakresie systemu kształcenia i weryfikacji kompetencji mediatorów.

Postulujemy, aby w art. 3 ust. 1 oraz w przepisach przejściowych znalazły się przepisy, które uznają walidację w ramach ZSK jako jedną z przesłanek do wpisu do Krajowego Rejestru Mediatorów.

4. Niejasne przesłanki dot. zwolnienia z egzaminów

Projekt Ustawy przewiduje możliwość zwolnienia z egzaminów bazowego i specjalizacyjnego dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku, adwokatów, radców prawnych oraz notariuszy, które ukończyły studia podyplomowe w zakresie mediacji (art. 3 ust. 2), jednak brakuje szczegółowych informacji, które umożliwiłyby przejrzystą i rzetelną weryfikację tych studiów. Uważamy, że zwolnienie z egzaminu w przypadku ukończenia studiów podyplomowych stanowi słuszny kierunek – o ile zasada ta dotyczy

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy WPiA UW

wszystkich osób, nie tylko tych z wykształceniem prawniczym. Jednak kryterium ukończenia odpowiednich studiów podyplomowych wymaga doprecyzowania i należy jasno wskazać:

- jakie konkretne wymagania muszą spełniać studia podyplomowe (program, liczba godzin, zakres tematyczny)
- kto i na jakiej podstawie będzie decydował, czy dane studia kwalifikują do zwolnienia z egzaminów, czy brana będzie pod uwagę tylko nazwa kierunku czy rzeczywisty program nauczania?
- co z innymi studiami, np. magisterskimi ze specjalizacją w mediacji – czy one również mogą stanowić podstawę do zwolnienia?

Postulujemy uzupełnienie projektu ustawy lub aktów wykonawczych o odpowiednie kryteria i procedury oceny studiów podyplomowych, a także innych studiów z zakresu mediacji.

5. Brak uregulowania wynagrodzenia mediatorów

W projekcie Ustawy brakuje przepisów dotyczących wynagrodzenia mediatorów, mimo że:

- znacząco podniesiono wymagania wobec kandydatów (szkolenia, studia podyplomowe, odpłatne egzaminy),
- wielokrotnie w toku konsultacji, m.in. w ramach Otwartego Dialogu dla Mediacji, wskazywano na konieczność urealnienia (tzn. dostosowania do stawek rynkowych) stawek wynagrodzenia dla mediatorów.

Trudno budować profesjonalny zawód mediatora bez zapewnienia wynagrodzenia, które będzie odzwierciedlać nakład pracy i wysokie wymagania kwalifikacyjne.

Zdajemy sobie sprawę, że do tej pory ta kwestia była uregulowana w przepisach wykonawczych, ale w związku z projektem zachodzi pytanie:

- czy Ministerstwo Sprawiedliwości przewiduje zmianę rozporządzenia w sprawie wysokości wynagrodzenia mediatorów,
- czy utrzymane zostaną dotychczasowe przepisy, które – w naszej ocenie – nie przystają do obecnych realiów ekonomicznych i rosnących wymagań wobec mediatorów.

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy WPiA UW

6. Niejasny wymóg dotyczący wykształcenia

Art. 3 ust. 1 pkt 4 przewiduje, że mediatorem sądowym może zostać osoba, która ukończyła studia w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała co najmniej tytuł zawodowy licencjata lub ukończyła zagraniczne studia uznane w Rzeczypospolitej Polskiej. O ile za całkowicie zasadne należy uznać wymaganie wyższego wykształcenia, o tyle warto rozważyć, czy również inne tytuły zawodowe, odpowiadające poziomowi licencjata, nie powinny być uznane za wystarczające do wpisu na listę mediatorów. Chodzi tu na przykład o tytuł inżyniera czy dyplomowanego ekonomisty, które również są nadawane po ukończeniu studiów pierwszego stopnia.

W związku z tym postulujemy zastąpienie określenia „tytuł zawodowy licencjata” pojęciem „ukończone studia pierwszego stopnia”.

7. Przepisy przejściowe – Art. 37

Wątpliwości może budzić obowiązek przedstawiania zanonimizowanych kopii protokołów lub zanonimizowanych kopii umów o mediację, jako dowodu przeprowadzenia mediacji, przewidziany w art. 37. Obowiązek ten może być w praktyce trudny do wykonania z uwagi na brak przepisów określających jak długo dokumentacja z mediacji powinna być archiwizowana. Praktyka niektórych ośrodków mediacyjnych wskazuje, że dokumenty te są niszczone po upływie kilku lat.

W przypadku mediacji sądowych można co prawda zwrócić się do sądu z prośbą o przesłanie odpowiedniej dokumentacji, jednak mogłoby to generować dodatkowe obowiązki po stronie sądów. Z kolei zanonimizowane ugody wymagałyby nie tylko usunięcia danych osobowych (np. nazwisk i adresów stron), ale również ewentualnie treści samych ugód, co rodzi pytanie, czy tak ograniczona treść byłaby wystarczająca. Zamiast powyższych wymogów proponujemy na przykład wprowadzenie możliwości przedstawiania zaświadczenia wydanego przez ośrodek mediacyjny, zawierającego informacje o liczbie przeprowadzonych mediacji oraz bardziej szczegółowe dane, takie jak: data rozpoczęcia i zakończenia mediacji, rodzaj sprawy, w której mediacja była prowadzona, itp.

Ponadto art. 37 nie uwzględnia mediacji prowadzonych w sprawach nieletnich, które obecnie podlegają przepisom k.p.c., lecz do roku 2024 były regulowane odrębnymi przepisami.

Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

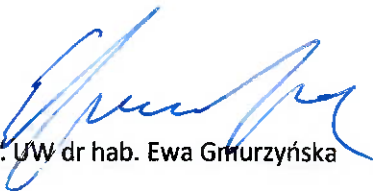

**Centrum Rozwiązywania
Sporów i Konfliktów przy WPiA UW**

Na zakończenie pragniemy podkreślić, że z uwagi na nadzieje pokładane w mediacji, jako instrumencie wspierającym wymiar sprawiedliwości w sprawnym i efektywnym rozwiązywaniu sporów sądowych – zawód mediatora, po 20 latach funkcjonowania mediacji w Polsce zasługuje na wnikliwe i kompleksowe uregulowanie, co przyczyni się do wzmocnienia jego profesjonalizacji oraz zwiększenia zaufania społecznego do instytucji mediacji, jako alternatywnej formy rozwiązywania sporów.

W imieniu naszej Fundacji chcielibyśmy wyrazić gotowość do aktywnego wsparcia Ministerstwa Sprawiedliwości w dalszych pracach i dyskusji nad projektem Ustawy, w każdej możliwej formie współpracy.

W imieniu mediatorów Fundacji Centrum Rozwiązywania
Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. UW dr hab. Ewa Gmurzyńska

dr Rafał Morek